

Stavební a demoliční odpady

Co jsou stavební odpady? Jak se dají definovat?

Stavební a demoliční odpady (dále SDO) jsou materiály vznikající při stavebních činnostech, při výstavbě a úpravě objektů, při jejich demolici a odstraňování. Jedná se o odpady ze staveb občanských, komunálních i průmyslových. A nejsou to jen budovy, ale i jiné stavby včetně cest, silnic, železnic, vodních děl, liniových staveb apod.

Kdy se tedy stavební a demoliční materiál stává odpadem?

Tato otázka je často diskutovaná a bohužel se mnohdy setkáváme s chybným výkladem. Obecně je v povědomí stavebních firem, že stavební a demoliční materiál se stává odpadem až ve chvíli, kdy opustí stavbu. To bohužel není pravda. Zde dochází k záměně s výkopovou zeminou, která je v dikci ustanovení § 2, odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb. SDO jsou posuzovány podle ustanovení § 3, odst. 1. zákona č. 185/2001 Sb. Při stavební činnosti, například demolici, jsou vyprodukovány poničené výrobky (rozbitá cihla, rozbitá omítka, rozbité betony), které neslouží svému původnímu účelu a tím se již při vlastním vzniku na stavbě musí definovat jako odpad. Za odpad není potřeba považovat to, co je výrobkem, který dále plní svou funkci – cihla, tvárnice, panel, překlad atp.

Jak s takovým SDO nakládat?

To je asi nejdůležitější otázka pro stavební firmy. Zejména proto, že je tím definován i způsob odstranění nebo využití a přirozeně také cena za tuto činnost. Cena je zásadní pro každého investora. U SDO je vyžadována maximální možná využitelnost, ale vždy to musí být v souladu s legislativou. Některé SDO jdou na odbyt a není s nimi z pohledu analýz zásadní problém. Mezi takové patří:

- zemina a písky
- kamení a šterky z běžné těžby
- neznečištěné betony.

Mezi problematické odpady patří:

- cihla, její drť a jemný prach, které většinou nevyhoví standardům antuky a jsou nepoužitelné
- kamení a šterk ze železničních svršků
- okenní rámy, kde problémem je barva a lak.

Žádaným, ale problémovým odpadem, jsou asfaltové obrusy a asfaltové kry.

Aby bylo možné s SDO nakládat, je potřeba provést příslušné analýzy podle vyhlášky č. 294/2005 Sb., přílohy č. 10 a výsledky musí vyhovovat nastaveným parametrům. Pak mohou být např. deponovány na povrchu terénu. U asfaltů (živičných směsi) je to ale vždy problematické. Prakticky nikdy nemohou analytické kontroly vyhovět a nelze je ukládat na povrchu terénu. Dokonce by je nešlo používat ani jako materiál k hutnění podél krajnic.

Pro upřesnění dodáváme, že od 1.1.2017 vstoupila v platnost novela vyhlášky č. 294/2005 Sb., včetně přílohy č. 10 a mj. nově platí povinnost nakládat s odpady na povrchu terénu pouze v upraveném stavu.

Zpracování SDO

Nejméně ekologický i nejméně ekonomický způsob nakládání s SDO je odstraňování např. na skládkách typu S-OO nebo S-IO uložením na povrchu terénu bez následného využití (zavážky lomů, pískoven apod.). Lépe je na tom úprava SDO s následným využitím (terénní úpravy). Nejeftivnějším nakládáním je materiálové využití (náhrada kameniva drceným betonem, využití odpadu – písku jako vstupní suroviny).

Úprava SDO je mechanický proces realizovaný mnohdy prostřednictvím mobilních jednotek, na které se vztahují různá opatření a omezení. Vzhledem k tomu, že se jedná o odpad, musí být tyto jednotky – drtičky / třídičky provozovány minimálně se souhlasem (povolením) vydaným místně příslušným krajským úřadem a dále se souhlasem k provozu zdroje znečišťování ovzduší. Těch povolení bývá v praxi potřeba více, ale tyto jsou nejzásadnější.

Pokud by provozovatel takového zařízení neměl souhlas ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1, zákona č. 185/2001 Sb., pak by mu nesměl původce – stavební firma, odpad předat, protože by ho nepředával oprávněné osobě.

Existuje ale i možnost, že si stavební firma zapůjčí mobilní jednotku i s obsluhou a SDO si upraví vlastními silami. Potom nedochází k předání odpadů ve smyslu zákona. Nedochází ani ke změně vlastníka. V tomto případě stačí pouze taková povolení, která opravňují v místě vzniku odpadu provádět jejich úpravu.

Dalším důležitým faktorem při zpracování SDO je rovněž to, zda provozovatel drtící či recyklační linky nabízí certifikát výrobku (výstupního materiálu). Výstupem totiž může být certifikovaný (stanovený) výrobek v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky, nestanovený výrobek se schválenou podnikovou normou (musí být uvedeno v provozním řádu) anebo upravený odpad, který je ale možné předat pouze oprávněné osobě.

Průběžná evidence odpadů

Z výše uvedeného vyplývá, že prakticky každá stavební firma produkuje odpady, a proto musí vést průběžnou evidenci. Vyhláška č. 383/2001 Sb. o podrobnostech nakládání s odpady přesně definuje její rozsah. Evidence se musí vytvářet za každou samostatnou provozovnu. Tím je míněno konkrétní místo (stacionární provozovna), ale i místo, kde společnost stálou provozovnu nemá, ale realizuje tam činnost, při které jí vznikají odpady. Je to proto, aby bylo možné sledovat, na jakých územích vznikají odpady a v jakém množství a dále, jak je s nimi nakládáno.

U stavebních firem je vedení průběžné evidence složitější z toho důvodu, že se prakticky musí vést za každou stavbu a při tvorbě ročního hlášení pak musí dojít k sečtení odpadů za všechny stavby realizované na jednotlivých územích obcí s rozšířenou působností (ORP).